

FORSETE

Rets- og kriminalpolitisk
Tænketank

helle@lokdam.dk

bodil.philip@gmail.com

Notat vedr. mulig overtrædelse af EMRK art 8 i sager vedr. brev- og besøgskontrol for varetægtsfængslede udarbejdet til formøde med CPT den 2. april 2019

Antallet af isolerede efter rettens bestemmelse er faldet markant i Danmark over en årrække og er i dag næsten afskaffet. Samme udvikling har ikke fundet sted omkring brev- og besøgskontrol. En undersøgelse dækkende perioden 2011 – 1. halvår af 2016 viser, at ca. 65% af alle varetægtsfængslede har haft brev- og besøgskontrol i en periode under varetægtsfængslingen.

Brevkontrol indebærer, at alle den varetægtsfængslede breve kan gennemses inden modtagelsen eller afsendelsen.

Besøgskontrol indebærer, at en politibetjent og i enkelte tilfælde en fængselsbetjent overværer besøget og sikrer, at der ikke tales om den varetægtsfængslede sag, samt at der ikke er fysisk kontakt mellem den besøgende og den varetægtsfængslede.

Den varetægtsfængslede har ret til mindst ½ times besøg om ugen. Der er mulighed for, at besøgskontrollen ophæves delvist, ved. f.eks. at den varetægtsfængslede nærmeste familie herunder mindre børn kan få tilladelse til at besøge uden kontrol.

Mange varetægtsfængslede får ikke eller kun sjældent besøg. Det kan have mange årsager, men for dem med besøgskontrol foregår besøgene ofte om formiddagen, dvs inden for normal arbejds- og skoletid og når politiet har tid. Rejsetiden kan være lang for en halv times besøg, og mange finder det ubehageligt, at deres besøg skal overværes. Jfr. Peter Scharff Smith: Varetægtsfængsling Danmarks hårdeste straf? s. 101 ff

Træffes der beslutning om besøgskontrol vil der altid også være brevkontrol.

Det fremgår af EMRK artikel 8, at indgreb i retten til respekt for privatliv og familie kun må ske, hvis det er nødvendigt. Dvs, at man skal sikre sig, at der er proportionalitet mellem indgrebet og ønsket om at opklare sagen.

Spørgsmålet er, hvorledes man i Danmark sikrer sig denne proportionalitet.

Anklagemyndigheden træffer efter drøftelse med politiet beslutning om brev- og besøgskontrol. Beslutning om besøgskontrol kan indbringes for retten, hvis den varetægtsfængslede ønsker det.

I perioden 2011 til 1. halvdel af 2016 har der været udarbejdet statistikker over brugen og længden af besøgskontrol i forhold til antal varetægtsfængslede og længden i forhold til varetægtstiden. Jfr. vedhæftede bilag.

Der findes ingen statistiske oplysninger om delvis ophævelse.

Rigsadvokaten udsendte i november 2015 en meddelelse om brev- og besøgskontrol, der senest er revideret i juli 2017. Det fremgår af meddelelsen, at en række elementer skal indgå i vurderingen af om brev- og besøgskontrol skal etableres, samt at anklagemyndigheden efter drøftelse med politiet løbende og af egen drift konkret skal vurdere, om det af hensyn til varetægtsfængslingens øjemed mv fortsat er nødvendigt at opretholde kontrollen helt eller delvis.

Det er oplyst, at det er op til anklagemyndigheden at vurdere, hvornår sagerne skal behandles, og at der er tale om en samlet vurdering, der først skriftlig begrundes i sagen, hvis spørgsmålet forelægges retten.

Der er ikke sket nogen udvikling i andelen af de varetægtsfængslede, der får brev- og besøgskontrol og varigheden har ligget nogenlunde konstant i perioden 2011 – 1. halvår af 2016. Statistikken ophørte 1. juli 2016, dvs ca. et halvt år efter udsendelse af Rigsadvokatens meddelelse.

Ser man nærmere på tallene viser det sig, at Københavns politi, der i gennemsnit havde 28% af alle arrestantsager, benyttede brev- og besøgskontrol i 49% af tilfældene mod 80% i Midt- og Vestjylland som benyttede det mest. Et tilsvarende billede findes når varigheden undersøges. Her havde de varetægtsfængslede brev- og besøgskontrol i 53% af den periode, hvor de var varetægtsfængslede i København, hvor Midt- og Vestjylland lå på 69%. Mere generelt kan det siges at dem, der bruger brev- og besøgskontrol lidt også gør det i kortere tid, også selvom variationerne er små.

I et svar til Folketinget den 26.1.16 oplyses, at der kan være lokale forskelle i f.eks. kriminalitetsmønstre eller kriminelle grupperinger, som gør at brugen af brev- og besøgskontrol kan variere mellem politikredsene. Uagtet dette må det undre, at politikredse som Syd- og Sønderjylland og Midt- og Vestjylland, der trods alt er mindre politikredse, bruger brev- og besøgskontrol noget mere end de politikredse, der har de store byer, hvor især København, der må formodes at have megen tung kriminalitet skiller sig ud.

Vurdering

Den rets- og kriminalpolitiske tænketank Forsete finder vedr. brug af brev- og besøgskontrol at proportionaliteten mellem indgrebet og ønsket om sagens opklaring ikke sikres. Dette begrundes med

- at beslutning om brev- og besøgskontrol beror på et samlet skøn foretaget af anklagemyndigheden, der alene konkretiseres og nedskrives ved forelæggelse for retten. Der findes ingen statistik for, hvor ofte sagerne forelægges retten, og det er i forbindelse med research oplyst, at der er store forskelle mellem politikredsene.

- at der ikke er fastsatte tidsfrister for, hvornår brev- og besøgskontrol senest skal vurderes.

- at der er politikredse, der bruger brev- og besøgskontrol væsentligt mere og længere end den kreds (København) der bruger det mindst.

- at det ikke kan afvises, at de forskelle, der findes udover forskelle i kriminalitetsmønstre, også afspejler kulturforskelle hos anklagere, forsvarere og dommere.

- at området ikke følges statistisk efter 1. juli 2016.

- at der ikke findes statistik over brugen af delvis besøgskontrol

Forsete skal anbefale, at CPT i forbindelse med deres samtaler med Rigsadvokaten spørger ind til området, og i den anledning foreslår:

- At anklagemyndigheden altid skal tage stilling til brev- og besøgskontrol i forbindelse med fristforlængelser og altid konkret skriftligt skal begrunde en opretholdelse.

- At det særskilt konkret og skriftligt begrundes, hvorfor der gives afslag på ophævelse af besøgskontrol til den nærmeste familie.
- At den statistik over området, der eksisterede indtil 1. juli 2016, genoptages og udvides med oplysninger om delvis besøgskontrol
- At der foretages en nærmere undersøgelse af politikredsene Syd- og Sønderjylland og Midt- Vestjylland som bruger brev- og besøgskontrol mest og længst.

Der vedhæftes materiale vedr. brug af brev- og besøgskontrol.

Den 25. marts 2019

Formand for Forsete advokat Helle Lokdam

Næstformand for Forsete fhv. fængselsinspektør Bodil Philip